

5) ставлення неповнолітнього до вчиненого, навчання чи праці, дані про його сім'ю.

Отже, кримінальна відповідальність неповнолітніх має свої особливості в порівнянні із особами, які досягли вісімнадцятирічного віку, зокрема такі як можливість звільнення від кримінальної відповідальності із застосуванням примусових заходів виховного характеру, для них встановлено більш короткі строки щодо давності притягнення до кримінальної відповідальності, виконання обвинувального вироку і погашення і зняття судимості, більш м'які умови для звільнення від кримінальної покарання, скорочено види покарань та обмежено строки і розмір встановлених покарань.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року (зі змінами і допов.) // Відомості Верховної Ради України. – 2001.

2. Особливості відповідальності неповнолітніх. URL: <https://svyat.kyivcity.gov.ua/news/1952.html>.

3. Звільнення від кримінальної відповідальності неповнолітніх із застосуванням примусових заходів виховного характеру. URL: https://pidru4niki.com/19560828/pravo/zvilnennya_kriminalnoyi_vidpovidalnosti_nepovnolitnih_zastosuvanniam_primusovih_zahodiv.

4. Роль юридичної науки в забезпеченні правоохоронної діяльності. Примусові заходи виховного характеру: вітчизняний та зарубіжний досвід: матеріали підсумкової науково-практичної конференції (Київ, 25 квітня 2019 року). – С. 6.

Кушнір Д. В.,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: професор кафедри кримінального права Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент *Бабаніна В. В.*

ВИЗНАЧЕННЯ КОЛА ПОТЕРПІЛИХ ВІД КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 351-2 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Перешкоджання діяльності – це завжди суспільно небезпечний акт, оскільки полягає у обмеженні прав людини на законну діяльність, тобто в порушенні її прав і свобод. Ступінь суспільної небезпеки такого перешкоджання різний та залежить від певних факторів, зокрема: 1) характеру законної діяльності та рівня значущості її для суспільства. Наприклад, перешкоджання підприємницькій діяльності характеризується меншим ступенем суспільної небезпеки порівняно із перешкоджанням діяльності особи, яка виконує функції держави (правоохоронця, народного депутата чи депутата місцевої ради, працівника Вищої ради

правосуддя (далі – ВРП) чи Вищої кваліфікаційної комісії суддів (далі – ВККС) України тощо); 2) виду права людини, які обмежуються або порушуються в результаті перешкоджання діяльності; 3) способу перешкоджання, інтенсивності порушення прав і свобод людини. Зазвичай законодавець не визначає конкретних способів перешкоджання законній діяльності, але в деяких випадках лише криміналізує перешкоду, допущену певним чином [3, с. 55].

Законодавець встановив кримінально-правову охорону законної діяльності багатьох органів та їх працівників (ст. 114-1, 157, 170, 171, 174, 180, 340, 351, 351-1, 351-2, 386 Кримінального кодексу (далі – КК) України). Одним із кримінальних правопорушень, що полягає у перешкоджанні діяльності певних органів чи їх працівників є перешкоджання діяльності Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України (ст. 351-2 КК України).

Безпосереднім об'єктом зазначеного кримінального правопорушення є суспільні цінності, що забезпечують нормальну роботу ВРП та ВККС України.

Дискусійним питанням лишається коло потерпілих від кримінального правопорушення, передбаченого ст. 351-2 КК України. На початку 2017 року набрав чинності Закон України від 21 грудня 2016 року № 1798-VIII «Про Вищу раду правосуддя» [4], яким було доповнено чинний КК України ст. 325-2, а також члени ВРП та ВККС України були додані до переліку потерпілих у ст. 112, 344 та 346 КК України, які передбачають кримінальну відповідальність за: 1) посягання на життя; 2) незаконний вплив у будь-якій формі з метою перешкоджання виконанню ними службових обов'язків або отримання незаконних рішень; 3) загроза вбивством, пошкодженням здоров'я, знищенням або пошкодженням майна, а також крадіжками або ув'язненням цих осіб, їх близьких родичів, вчиненими у зв'язку з їх державною або громадською діяльністю; 4) умисне заподіяння середньої тяжкості тілесних ушкоджень чи легких тілесних ушкоджень, побиття чи інші акти насильства у зв'язку з їх державною або громадською діяльністю; 5) умисне заподіяння тяжких тілесних ушкоджень у зв'язку з їх державною або громадською діяльністю. Варто звернути увагу на те, що подібних змін до спеціальних норм щодо навмисного знищення або пошкодження майна та захоплення заручників не вносилось, і такі дії проти членів ВРП та ВККСУ повинні бути кваліфіковані загальними нормами [2].

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про Вищу раду правосуддя», ВРП є колегіальним, незалежним конституційним органом державної влади та суддівського врядування, який діє в Україні на постійній основі для забезпечення незалежності судової влади, її функціонування на засадах відповідальності, підзвітності перед суспільством, формування добросовісного та високопрофесійного корпусу суддів, додержання норм Конституції і законів України, а також професійної етики в діяльності суддів і прокурорів [4]. У свою чергу, ВККС України є державним органом судового управління, який

діє на постійній основі в системі правосуддя України (ч. 1 ст. 92 Закону України «Про судоустрій і статус суддів») [5].

Водночас значна частина членів ВРП та ВККС України є суддями, і, як відомо, суддя також є спеціальним потерпілим у низці статей КК України. Однак у ст. 377–379 КК України суддя є спеціальним потерпілим лише тоді, коли діяння вчинено у зв'язку з його діяльністю, пов'язаною із здійсненням правосуддя. Відповідно до ст. 124 та 127 Конституції України, правосуддя в Україні здійснюється виключно судами [1]. Саме тому, члени ВРП та ВККС України, які не є суддями не можуть бути потерпілими у кримінальних правопорушеннях, передбачених ст. 377–379 КК України.

Таким чином, потерпілими у кримінальному правопорушенні, передбаченому ст. 351-2 КК України (перешкоджання діяльності Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України) можуть бути члени ВРП та ВККС України незалежно від займаної посади та зазначені органи у цілому.

Список використаних джерел

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

2. Кримінальний кодекс України : Закон України від 5.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#n3384>.

3. Пилипенко Є. В. Перешкоджання діяльності у кримінальному праві України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Северодонецьк, 2018. 228 с.

4. Про Вищу раду правосуддя : Закон України від 21.12.2016 № 1798-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-19#Text>.

5. Про судоустрій та статус суддів : Закон України від 2.06.2016 № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>.

Левковець А. С.,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
навчально-наукового інституту № 3
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: доцент кафедри
кримінального права Національної академії
внутрішніх справ, кандидат юридичних
наук, доцент **Жук І. В.**

СПЕЦІАЛЬНИЙ СУБ'ЄКТ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ

Особливі ознаки суб'єкта кримінального правопорушення мають важливе правове значення, оскільки надають можливість визнати особу суб'єктом відповідного злочину або проступку та є специфічними і необхідними умовами для притягнення такої особи до